

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

December 2025

Nieuwsbrief

INHOUD

Voorwoord

- **Leerateliers**
  - Professionaliteit in het sociaal domein
  - Gezond en sociaal in de wijk
  - Armoede en schulden
  - Langer thuis wonen
- Versterken samenwerking medisch & sociaal domein
- Regionaal symposium 'Samenwerken in beweging'
- Landelijk symposium 'Kom over de brug'
- Agenda / Leestips

De foto's in deze nieuwsbrief zijn uit eigen archief en deels afkomstig van Pexels, Ageing without limits en Stichting GetOud.

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

**Hogeschool
Leiden**

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

VOORWOORD

Nieuwsbrief

Dit najaar zijn we druk doende met het afronden van twee programma's waarvoor de werkplaats extra subsidie ontving van het ministerie van VWS: het programma Ondersteuning van thuiswonende ouderen en het programma Versterken verbinding medisch en sociaal domein. Dat zal merkbaar zijn in deze nieuwsbrief. Tal van opbrengsten en bijeenkomsten passeren de revue.

Op 28 oktober hebben wij deze programma's afgerond met een regionaal symposium in Leiden. We kijken er met plezier op terug en delen graag de opbrengsten met jullie, evenals onze ideeën over hoe we hier de komende jaren op kunnen voortbouwen.

Vervolgens had het afronden van deze programma's ook een belangrijke plek in het jaarlijkse landelijke symposium van de werkplaatsen, dat dit jaar plaatsvond op 13 november in Den Haag en werd afgesloten door de minister van VWS.

Naast al die "extra's" uiteraard in deze nieuwsbrief ook volop aandacht voor de reguliere leerateliers van de werkplaats.

Veel leesplezier!

Suzan van der Pas

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

LEERATELIER PROFESSIONALITEIT IN HET SOCIAAL DOMEIN

Netwerkbijeenkomst Leeratelier Maatwerk en Regie 'Jeugd & Radicalisering: Herkennen, Begrijpen en Handelen'

De tweede netwerkbijeenkomst vond plaats op 2 december 2025.

Tijdens deze bijeenkomst werden 50 belangstellenden meegenomen in het thema jeugd en radicalisering door professionals van het Landelijk Steunpunt Extremisme (LSE). Tijdens de vorige netwerkbijeenkomst werd door de deelnemers aangegeven graag een verdieping te willen op het vorige onderwerp 'Radicalisering & Extremisme'. Tijdens deze sessie gaven we hier gehoor aan en zochten we deze verdieping met elkaar op ten aanzien van jeugd. LSE richt zich op het omgaan met mensen die (mogelijk) geradicaliseerd zijn en hun omgeving.

Hun doel is om met hun dienstverlening bij te dragen aan een veilige leefomgeving in Nederland. De praktische workshop was interactief. Door de LSE-experts werden inzichten gedeeld en vragen beantwoord. De aanwezigen leerden signalen van radicaliseren van jeugd te herkennen. De signalen zijn onder anderen: extreme uitspraken met nadruk op wij-zij denken, bezoeken van sociale media websites die haat en geweld promoten, agressief gedrag richting anderen wegens achtergrond en mening en een afwijzende en haatdragende houding tegenover de maatschappij.

'We moeten meer onze oren en ogen open houden voor radicalisering bij de jeugd, zodat we de signalen op tijd kunnen herkennen en hopelijk op tijd begeleiding kunnen geven.'

Het probleem is groter dan men denkt en het geweld wordt steeds extremer. Duidelijk werd dat jongeren, ook via games, in aanraking komen met extremistische groeperingen, daar onder allerlei verleidingstechnieken onderdeel worden van een groep en het heel moeilijk is hier door groepsruk weer uit te komen. LSE biedt verschillende trainingen, presentaties en adviezen en begeleiding op maat.

Het was een waardevolle netwerkbijeenkomst. Iedereen was geboeid ten aanzien van het thema en geraakt ten aanzien van alle extreme geweldsvoorbeelden die bij radicalisering niet worden geschuwd.

Voor meer informatie neem contact op met Wiep Staal, docent-onderzoeker Lectoraat Sociale Innovatie : staal.w@hsleiden.nl

LEERATELIER PROFESSIONALITEIT IN HET SOCIAAL DOMEIN

Expeditie Maatwerk gaat van start

De Werkplaats Sociaal Domein ontwikkelt samen met de gemeente Den Haag een game voor professionals die als eerste te maken krijgen met casuïstiek

Expeditie Maatwerk is een interactieve serious game waarin collega's binnen de uitvoeringspraktijk in Den Haag leren hoe ze inwoners in Den Haag écht in één keer goed kunnen helpen. Professionals, die als eerste in contact komen met vragen van burgers, leren hoe ze maatwerk en regie beter kunnen toepassen in hun werk.

Het spel verbindt de inzichten uit het spel met de dagelijkse praktijk van deelnemers – en draagt zo bij aan betere dienstverlening in heel Den Haag.

De Werkplaats Sociaal Domein heeft samen met de Gemeente Den Haag en Salsaparilla het spel ontwikkeld. Het spel berust op ervaring- en sociaal leren. Het spel wordt met gemixte teams gespeeld, waardoor er ook gewerkt wordt aan netwerkvorming en proactief integraal samenwerken. Het denken in mogelijkheden bij de aangeboden casuïstiek in het spel, uitgaande van de waardendriehoek (betrokkenheid, legitimiteit en rendement) wordt tijdens het spelen van het spel gestimuleerd.

'Ik wist niet dat ik het werk niet alleen hoefde te doen.'

De Werkplaats Sociaal Domein zal ook twee spelleiders leveren om het spel te kunnen begeleiden. De spelleiders faciliteren leerervaringen die leiden tot inzicht, reflectie en gedragsverandering op het gebied van maatwerk en regie.

Bij het begin van het spel zal een 0-meting plaatsvinden en na het spel een 1-meting. Daarna zal er een effectmetingsonderzoek verricht worden.

De eerste ervaringen met het spel in de testfase waren positief.

Voor meer informatie neem contact op met Wiep Staal, docent-onderzoeker Lectoraat Sociale Innovatie: staal.w@hsleiden.nl

LEERATELIER GEZOND EN SOCIAAL IN DE WIJK

Leeratelier Positieve Gezondheid en Mantelzorg

Hogeschool
Leiden

reos

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

Leeratelier Positieve Gezondheid en Mantelzorg

12^e editie
Leeratelier
Positieve
Gezondheid
Hogeschool
Leiden
25 november
2025

“Hoe zorg je dat je mantelzorg aankan, veerkrachtig blijft en niet in de overbelaste groep terechtkomt? Door dingen te doen waardoor je goed in je vel zit” (Maria Grijpma)

Op 25 november vond het twaalfde Leeratelier Positieve Gezondheid plaats op Hogeschool Leiden, met als thema **Mantelzorg**.

Zorg als mantelzorger voor klein geluk, bij jezelf!

Dit was de boodschap van Maria Grijpma, auteur van het boek ‘Klein geluk voor de mantelzorger’. Het boek ‘Klein geluk voor de mantelzorger’ van Maria Grijpma en Inge Jager is gebaseerd op het gedachtegoed Positieve Gezondheid. Aan de hand van de zes dimensies van Positieve Gezondheid hebben de auteurs ‘recepten’ voor klein geluk opgesteld. Deelnemers aan het Leeratelier gingen in twee sessies aan de slag met verschillende recepten.

[Lees hier het volledige verslag.](#)

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

LEERATELIER GEZOND EN SOCIAAL IN DE WIJK

Mooie ouderen! Wederzijdse inspiratie

Lees de publicatie hier:

SCAN

Wederzijdse inspiratie

In 2024-2025 is het WSD-project 'De Haagse verbindt jong en oud' ook weer uitgevoerd in Den Haag. Ieder jaar groeit de belangstelling vanuit organisaties die met ouderen werken om aan te sluiten.

Zo'n 100 studenten interviewden ouderen bij de ontmoetingsactiviteiten voor ouderen van Haags Ontmoeten in Den Haag. Doel was een intergenerationeel contact en interesse tussen ouderen en jongeren tot stand te brengen en elkaar te laten ervaren wat men belangrijk vindt in het leven. Vervolgens hebben de jongeren portretten van de ouderen gemaakt en een verantwoording geschreven. Deze mooie portretten zijn geëxposeerd en staan in de publicatie 'Mooie ouderen! Wederzijdse inspiratie'.

Het project had ook mooie bijvangsten. Zo werd het intergenerationeel contact door oud en jong als zeer prettig ervaren, men verheugde zich er op en het heeft wederzijdse opbrengsten gebracht. Een aantal jongeren en ouderen willen contact blijven houden. Veel studenten moesten niets hebben van werken in de ouderenzorg, maar nu hebben ze als toekomstig social worker de ouderenzorg in het vizier als /werkveld en een aantal wil er zelfs stage lopen of werken. Een (grotere) bewustwording van de eigen identiteit, de familiegeschiedenis en/of migratiegeschiedenis blijkt waardevol en maakt dat meerdere jongeren hebben aangegeven hier met hun familie of anderen verder over te willen praten.

Wederzijdse inspiratie dus.

Voor meer informatie, neem contact op met projectleider: Wil IJzereef
w.a.m.ijzereef@hhs.nl

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

Leerwerkgemeenschap Katwijk Hands Ineen

“Het is eervol om als onderzoeker te mogen teruggeven dat bij Hands Ineen alle ingrediënten voor een succesvolle lerende praktijk aanwezig zijn. Wat mij het meest raakt, is de acceptatie van elkaars bijdrage, in welke vorm of mate dan ook”.

Signaleren en bespreekbaar maken van armoede en schulden

Afgelopen november was Hands Ineen welkom bij De Ontmoetingskerk, waar Arie ons hartelijk ontving. Deze bijeenkomst stond in het teken van nieuws en updates over lopende activiteiten en initiatieven. Onder andere de kledingmarkt, de definitieve naam van onze groep, deelname aan het Breed Katwijks Armoede Overleg, het Wish Omnia Fonds, trainingen van het wijkteam, onze zichtbaarheid op de website Lekker Bezig Katwijk, en de aanpak van de groep alleenstaande oudere mannen kwamen aan bod. Ook werd aandacht besteed aan de jaaragenda en mogelijkheden om van elkaar en van anderen te leren.

Presentatie resultaten actieonderzoek project Hands Ineen

Een bijzonder moment van reflectie: na vier jaar samen leren, werken en onderzoeken, is er ruim een jaar lang verdiepend opgehaald wat deelnemers met én van elkaar geleerd hebben en welke betekenis dit heeft in de praktijk van armoedebestrijding. Fatima Touzani, docent-onderzoeker Lectoraat Sociale Innovatie, deelde de uitkomsten die laten zien dat binnen Hands Ineen de belangrijkste succesfactoren voor leren volop aanwezig zijn. [Lees volledig artikel.](#)

Wil je meer weten? Neem contact op met Fatima Touzani, docent-onderzoeker Lectoraat Sociale Innovatie:
touzani.f@hsleiden.nl

Het regionaal verbeterplan bevat verbetermaatregelen op:

1. Informatie maken en verspreiden voor cliënten én professionals
2. Inzet sleutelpersonen
3. Deskundigheidsbevordering bij huidige professionals
4. Praktisch cultuursensitief aanbod
5. Ontwikkeling van een Zorgpad
6. Opleiden toekomstige professionals

Leeratelier Dementie en Migratieachtergrond

Op donderdag 20 november vond het leeratelier Dementie & Migratieachtergrond plaats, georganiseerd door Transmuralis en de Werkplaats Sociaal Domein Den Haag en Leiden.

Hier werden de uitkomsten gepresenteerd van het onderzoek Klantreis dementie en migratieachtergrond. Dit onderzoeksproject heeft als doel de zorg en ondersteuning te verbeteren voor deze groeiende groep mensen met dementie en hun mantelzorgers. Professionals van zorg en welzijn, gemeenten en onderwijs hebben input geleverd en meegedacht in het verbeterplan dat op deze ochtend werd gepresenteerd.

Op het leeratelier sprak ook Internist Ouderengeneeskunde Ali Lahdidioui van het Haga ziekenhuis over de uitdagingen en diagnostiek bij mensen met een migratieachtergrond en dementie.

Loubna Kassem, onafhankelijk client en mantelzorgondersteuner van het OCMO, vertelde wat haar cultuursensitieve ondersteuning inhield.

Lector Sjacko Sobczak, en onderzoeker Froukje Baltes namen de aanwezigen mee in de ontwikkeling van het 'Trauma paspoort', een belangrijk element in de ondersteuning voor mensen met dementie en traumatische ervaringen in hun levensverhaal.

Voor het rapport: [Publicatie](#). Voor meer info over Transmuralis: [kennisbank](#). Voor meer info over dit project: Lector Sociale Innovatie [Suzan van der Pas](#)

Verbindend spel voor Saffier

Binnen het project Innovaties en wonen voor ouderen, het deelproject 'Mede-eigenaarschap bij langer thuis wonen van ouderen en mantelzorgers', stond het thema participatie centraal. We kijken terug op een mooi traject met projectpartner Saffier. Wat begon met participatieopdrachten waarin studenten van De Haagse Hogeschool, zorgprofessionals en bewoners samenwerkten, groeide uit tot een creatief proces waarin ideeën van bewoners daadwerkelijk vorm kregen. Na meerdere sessies, gesprekken en kleine experimenten zijn we nu aangekomen in de afrondende fase van een uniek onderdeel van dit traject.

Vanuit een bewoonster ontstond het idee om een **verbindend spel** te ontwikkelen, community building in spelvorm. Een spel dat bewoners uit het verpleeghuis, de aanleunwoningen én mensen uit de omliggende buurt samenbrengt. Het moest iets worden dat nieuwsgierigheid prikkelt, uitnodigt tot ontmoeting en helpt om samen vooruit te kijken naar de komende verbouwing die nieuwe situaties met zich meebrengt.

In de komende weken werken we toe naar de afronding van het spel. De thema's in het spel zijn geïnspireerd op de Scheveningse omgeving, de vissersvrouw en boetster (de vrouw die de netten herstelt) en de zeevonk, dat 's avonds de golven laat oplichten.

De betrokken bewoonster maakte zelf een foto van het beeld van de vissersvrouw in Scheveningen, een foto die in het spel een prominente plek krijgt. Dit is slechts een kleine spoiler. We kijken ernaar uit om het spel binnenkort samen met bewoners, zorgprofessionals en studenten te testen - en te zien welke nieuwe gesprekken en ontmoetingen het gaat oproepen.

Wil je meer weten? Neem contact op met: Zsuzsu Tavy, Docent-onderzoeker Lectoraat Urban Ageing, z.k.c.t.tavy@hhs.nl

“Het moest iets worden dat nieuwsgierigheid prikkelt, uitnodigt tot ontmoeting en helpt om samen vooruit te kijken naar de komende verbouwing die nieuwe situaties met zich meebrengt.”

LEERATELIER LANGER THUIS WONEN

'Je moet het vooral zelf doen.'

Een groep ouderen uit Delft (de Beeldschermers) bracht voor 'Gezond en Wel ouder worden Westland-Schieland-Delfland' letterlijk in beeld wat 'gezond en wel ouder worden' voor hen betekent: wat zij doen om vitaal te blijven, wat hen helpt, en wat zij daarbij nodig hebben.

Tijdens dit participatieve videoproject zijn de ouderen opgeleid in filmen met iPads, interviewtechnieken en montage. Zo deden zij hun eigen filmische onderzoek, en maken zij films waarbij het perspectief van ouderen zelf centraal staat.

Binnen het project 'Wonen door de lens van senioren' sluiten de Beeldschermers hun laatste traject op een bijzondere wijze af.

Voor de laatste film trokken zij naar de kapsalon in het seniorencomplex, een plek die, zo bleek al snel, uitermate geschikt is voor verhalen en ontmoetingen. Daar werd onder andere bewoonster Annelies, van De Prelude, geïnterviewd. Zij vertelde openhartig over haar geheim voor gezond en gelukkig ouder worden: *'Je moet het vooral zelf doen.'*

Annelies blijft dan ook actief schilderen. In de kapsalon hangt een van haar werken prominent aan de muur.

Dat leidde direct tot een nieuw idee binnen het wooncomplex, direct opgepakt door De Prelude: zodra de ontmoetingsruimte van De Prelude is verbouwd, zou een kleine expositie van haar schilderijen een prachtige aanvulling kunnen zijn.

Zo ontstonden meerdere win-winsituaties. Of, zoals Annelies het zelf verwoordde: ze was "zinnig bezig geweest" en voelde zich na de opnames "weer helemaal een diva".

Er staan nog mooie dingen op de planning, zo vindt in december een grote hackathon plaats in een wooncomplex voor senioren. Tijdens dit evenement gaan studenten van de Haagse Hogeschool, professionals en bewoners gezamenlijk aan de slag met vraagstukken rondom ouder worden, waarbij de inmiddels gemaakte films dienen als belangrijke input.

We kijken ernaar uit en zijn benieuwd welke nieuwe inzichten dit zal opleveren.

Wil je meer weten?

Neem contact op met:

Zsuzsu Tavy, docent-onderzoeker
Lectoraat Urban Ageing

z.k.c.t.tavy@HHS.nl

LEERATELIER LANGER THUIS WONEN

Concreet vervolg op uitkomsten onderzoek naar jonge senioren in Leidschenveen-Ypenburg

Op 21 november 2025 was er een bijeenkomst in het wijkcentrum Leidschenveen om het onderzoek 'Met open vizier' een concreet vervolg te geven. Aanleiding waren de uitkomsten uit het onderzoek 'Met open vizier' die laten zien wat jonge senioren belangrijk vinden voor hun leven, wijk en toekomst.

Uit de 20 aanwezigen is er een expertgroep van senioren opgericht die samen met professionals van de Gemeente Den Haag, de welzijnsdiensten en het ouderenwerk willen werken aan een (nog) seniorvriendelijker Leidschenveen-Ypenburg.

Ook willen zij een nieuwsbrief voor senioren in het stadsdeel uit gaan geven.

Wil je meer weten? Neem contact op met:
Ouderenconsulent: Denise Schijff
d.schijff@wijkz.nl

Projectleider WSD: Wil IJzereef
w.a.m.ijzereef@hhs.nl

LECTORAAT URBAN AGEING

Uitnodiging

VOOR JONGE SENIOREN EN PROFESSIONALS IN LEIDSCHENVEEN-YPENBURG

Jonge senioren en professionals gaan in gesprek om concrete plannen te maken voor een (nog) seniorvriendelijker Leidschenveen-Ypenburg.

Aanleiding zijn de uitkomsten van het in 2025 uitgevoerde onderzoek naar de behoeften van jonge senioren van 60-75 jaar in de VINEX-wijken Leidschenveen-Ypenburg om zich voor te bereiden op hun toekomst.

Komt u ook?

Het onderzoeksrapport 'Met open vizier. Jonge senioren over hun leven, wijk en toekomst in Leidschenveen-Ypenburg', leest u hier:

Contact
Denise Schijff, ouderenconsulente Wijkz - d.schijff@wijkz.nl
Wil IJzereef, projectleider WSD onderzoeker - w.a.m.ijzereef@hhs.nl

GRAAG AANMELDEN:

SCAN

Of mail naar:
w.a.m.ijzereef@hhs.nl

LEES DE PUBLICATIE:

VRIJDAG 21 NOVEMBER
14:00 TOT 15:30 WJKCENTRUM LEIDSCHENVEEN:
HARRIET FREEZERHOF 201, 2492 JC DEN HAAG

SENIORVRIENDELIJK LEIDSCHENVEEN - YPENBURG

Werkplaats Sociaal Domein Den Haag en Leiden, wijkz, Den Haag, DE HAAGSE HOGESCHOOL

Wensen en behoeften leefomgeving

Uit de antwoorden blijkt dat de jonge senioren in Leidschenveen-Ypenburg verschillende verwachtingen en wensen hebben met betrekking tot hun woonomgeving en toekomst.

De thema's die naar voren komen, kunnen onderverdeeld worden in vijf hoofdcategorieën:

1. betekenisvol bezig blijven,
2. een sociale en veilige woonomgeving,
3. thuis blijven wonen met de juiste voorzieningen,
4. sociale netwerken behouden en uitbreiden,
5. familie en gemeenschap.

Met open vizier
Jonge senioren over hun leven, wijk en toekomst in Leidschenveen-Ypenburg

SCAN

DE HAAGSE HOGESCHOOL

LEERATELIER LANGER THUIS WONEN

“Ik hoor verhalen van anderen en ga daardoor zelf nadenken over hoe ik mijn eigen leven in de toekomst ga inrichten”

Eindproducten:

- **Aanbeveling** ‘Integreren van een stappenplan in de nieuwe digitale omgeving ‘Gelukkig ouder worden’ van Onderlinge Nederland’
- **Infographic** ‘Hoe kunnen senioren hun ervaringskennis inzetten voor langer thuis wonen: Een gezamenlijke weg van verkenning tot product’
- **Artikel** ‘Peer-advies voor langer thuis wonen: Een verkennende studie naar perspectieven van thuiswonende ouderen’ (binnenkort verwacht in Tijdschrift voor Gerontologie & Geriatrie)

Binnenkort te vinden op onze website:
[Werkplaats Sociaal Domein.](#)

Een routekaart met informatie, handvatten en ervaringen van anderen helpt jongere senioren bij het bepalen van hun toekomstige woonsituatie.

Uit onze interviews kwam naar voren dat jongere senioren zich graag willen voorbereiden op hun toekomst. Deze groep senioren heeft behoefte aan positieve informatie, informatie op 1 plek, voorbeelden van andere senioren ‘hoe hebben zij dit aangepakt?’ en een stappenplan voor het bepalen en vormgeven van hun woonwensen voor de toekomst. Handvatten en ervaringen van andere senioren zijn hierbij erg behulpzaam.

Een plan van 7 stappen is ontwikkeld, met behulp van desk research en feedback van 13 senioren. Onder elke stap kunnen senioren informatie (bijv. over woonvormen), handvatten (bijv. checklists) en ervaringen van andere senioren (bijv. video's en podcasts) vinden, die hen kunnen helpen bij het oriënteren, bepalen en vormgeven van hun toekomstige woonsituatie.

Project ‘Ouderen en mantelzorgers als ervaringsdeskundigen voor langer thuis wonen’

Voor meer informatie, neem contact op met: Liesbeth de Wit, Projectleider/onderzoeker HHS, l.s.dewit@hhs.nl

LEERATELIER LANGER THUIS WONEN

Workshopsessies klantreis NAH (niet aangeboren hersenletsel): van inzicht naar actie

Tijdens twee inspirerende workshops stond de klantreis van mensen met Niet-Aangeboren Hersenletsel (NAH) centraal. Na een korte terugblik op de eerste sessie gingen professionals uit het netwerk van Transmuralis in gesprek over de chronische fase, een periode waarin de gevolgen van NAH blijvend merkbaar zijn en de behoefte aan passende ondersteuning groot is.

De gesprekken maakten duidelijk dat er in de regio veel betrokkenheid en deskundigheid aanwezig is, maar dat kennis en informatie nog te versnipperd zijn. Ook de timing van het aanbieden van kennis maakt uit. Mensen met NAH en hun naasten weten vaak niet goed waar ze terecht kunnen voor begeleiding of praktische hulp. Mantelzorgers nemen veel taken op zich en raken overbelast, terwijl het bieden van informatie over waar deze mantelzorgers terecht kunnen en afstemming tussen professionals nog beter zou kunnen.

Er klonk tijdens de workshops vooral veel energie en oplossingsgerichtheid. Deelnemers zien kansen om kennis te bundelen, beter samen te werken en initiatieven regionaal zichtbaar te maken.

Denk aan één actuele informatiebron met het totale aanbod, de inzet van gespecialiseerde professionals zoals POH-NAH of neurologie-verpleegkundigen, en meer samenwerking tussen organisaties rondom dag invulling en begeleiding. De opbrengsten uit deze sessies vormen de basis voor vervolgstappen. Samen willen we werken aan concrete verbeteracties, zodat mensen met NAH en hun naasten beter hun weg vinden in het zorg- en ondersteuningslandschap.

Door kennis te delen, verbindingen te leggen en goede voorbeelden breder te benutten, zetten we een volgende stap richting een sterker netwerk van ondersteuning in de regio.

Wil je meer weten? Neem contact op met Caroline Overbeeke, senior onderzoeker Lectoraat Sociale Innovatie: overbeeke.c@hsleiden.nl

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

VERSTERKEN MEDISCH EN SOCIAAL DOMEIN

Project Verder bouwen met de Alliantie Positieve Gezondheid ZHN

Denk je aan bruggen, dan zeg je: 'Een brug leggen' of 'Over de brug komen'.

Spreekwoorden die laten zien wat we in onze proeftuinen ervaren als het gaat om de beweging van zorg naar gezondheid: met de Welthuisflat in de Merenwijk, in Zorgzame Buurten in HLT, en rond het onderwerp mantelzorg in Katwijk.

Op 30 september vond op Hogeschool Leiden de bijeenkomst 'Bruggen bouwen' plaats binnen het project Verder bouwen met de Alliantie Positieve Gezondheid ZHN. Centraal tijdens deze bijeenkomst stond: Hoe kunnen we bijdragen aan het succes van onze drie proeftuinen? De animo was groot, mede door deelname van geïnteresseerde partnerorganisaties. We gingen met meer dan 40 enthousiastelingen aan de slag. Er ontstond een mooie uitwisseling tussen gemeenten, Zorg en Zekerheid en andere gangmakers van de partnerorganisaties.

Wil je meer weten over de uitkomsten van deze bijeenkomst, dan kun je de [site van de AWPG](#) in de gaten houden.

Wil je meer weten over Verder bouwen van de **Alliantie Positieve Gezondheid ZHN**, neem contact op met:

Suzan van der Pas, Lector Sociale Innovatie Hogeschool Leiden:
pas.vd.s@hsleiden.nl

VERSTERKEN MEDISCH EN SOCIAAL DOMEIN

Project Verder bouwen met de Alliantie Positieve Gezondheid ZHN Van seniorenflat naar WelThuisflat, hoe doe je dat samen met bewoners?

Initiatiefneemster Judith Bierens en onderzoeker Margreet Adam gaven in oktober een workshop over het versterken van de betrokkenheid van de bewoners van de flat.

Hoe kunnen we bewoners stimuleren om meer naar elkaar om te zien, zonder hen dit op te leggen? Wat vinden zij belangrijk?

En hoe doen we dit samen?

Met behulp van actieonderzoek is een werkgroep met professionals en vrijwilligers uit wonen, welzijn en zorg met dit thema aan de slag gegaan.

Foto: Judith Bierens. Voor meer informatie neem contact op met Margreet Adam, onderzoeker Lectoraat Sociale Innovatie: adam.m@hsleiden.nl

Wijkvereniging Merenwijk nam 1,5 jaar geleden het initiatief om een WelThuisflat te ontwikkelen. Dit is een vernieuwende vorm van wonen voor ouderen, waarbij partners uit wonen, zorg en welzijn nauw samenwerken met de bewoners van de flats. Het doel van de flat is *'zelfstandig wonen en prettig oud worden, ook als de vraag naar zorg en welzijn toeneemt'*.

Eerste uitkomsten:

- Er is een brede en enthousiaste werkgroep. Door de werkwijze samen te ontwikkelen ontstaat steeds meer samenwerking.
- We zijn gestart met individuele gesprekken op advies van sleutelfiguren. Dit vergroot het gevoel van veiligheid en openheid tijdens de gesprekken.
- We wilden niet opnieuw het wiel uitvinden en kozen voor de methode Wijkwaardenkaarten, ontwikkeld door de Hogeschool Arnhem Nijmegen.
- Dit leverde mooie en betekenisvolle gesprekken op, waarin bewoners duidelijk aangaven wat voor hen van waarde is.
- De managers van de organisaties steunen en investeren in de gezamenlijke werkwijze.
- De volgende stap is een groepsbijeenkomst over de uitkomsten, georganiseerd door de werkgroep. De methodiek van deze bijeenkomst is in ontwikkeling.

VERSTERKEN MEDISCH EN SOCIAAL DOMEIN

Project Verder bouwen met de Alliantie Positieve Gezondheid ZHN

Hoe kijken maatschappelijke organisaties in Katwijk naar mantelzorg?

'We zetten de mantelzorger centraal, dat is de kern van onze proeftuin'

*Laura Methorst en
Annelies van Paridon*

Voor meer informatie neem contact op met Margreet Adam, onderzoeker Lectoraat Sociale Innovatie: adam.m@hsleiden.nl

De Alliantie Positieve Gezondheid Zuid-Holland Noord experimenteert met 3 proeftuinen waarbij *'de beweging van zorg naar gezondheid'* centraal staat. Eén van die proeftuinen gaat over mantelzorg. En dan vooral over mantelzorgers die niet in beeld zijn bij organisaties. Bijvoorbeeld omdat ze zich niet herkennen in het woord mantelzorg of omdat ze zichzelf niet als mantelzorger zien. Denk aan ouders van kinderen met een beperking, werkende mantelzorgers of mantelzorgers van mensen met een migratieachtergrond.

Mantelzorgers staan steeds meer onder druk, met de toenemende vergrijzing en tekorten op de arbeidsmarkt. Wat hebben zij nodig om in balans te blijven?

De onderzoeksgroep Sociale Innovatie doet actieonderzoek tijdens de proeftuin en sprak de afgelopen maanden met 11 maatschappelijke organisaties over 'taal', 'cultuur', 'erkenning', 'bewustwording', 'samen doen' en heel veel goede ervaringen en experimenten. Begin volgend jaar brengen we een publicatie uit met inzichten en ervaringen van de partners en vragen over en ideeën voor de toekomst.

We spreken ook uitgebreid met mantelzorgers. Dit doen Laura Methorst en Annelies van Paridon, beide procesondersteuner van de proeftuin. Zij spraken inmiddels met 20 werkende mantelzorgers. Het kost veel tijd en inspanning om mantelzorgers te bereiken, maar het levert tegelijkertijd veel op. Zoals het inzicht dat in de zorg veel medewerkers zich niet als mantelzorger zien.

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

VERSTERKEN MEDISCH EN SOCIAAL DOMEIN

Het meten van de dementievriendelijkheid van buurten, HET KAN!

Dementie is een van de grootste uitdagingen van deze eeuw. Meer dan 55 miljoen mensen leven met dementie en dat aantal blijft stijgen. Zij ervaren beperkingen in zelfstandigheid, meedoen in de buurt en kwaliteit van leven. Dementievriendelijke buurten staan wereldwijd op de agenda, maar tot nu toe ontbrak een goed gestandaardiseerd meetinstrument.

De nieuwe Dementia-Friendly Cities and Communities Questionnaire (DFCCQ) brengt nu in één vragenlijst in kaart hoe mensen die leven met dementie hun buurt ervaren.

De DFCCQ is in samenwerking met Alzheimer Nederland, op basis van het WHO-kader voor een dementie-inclusieve samenleving, stap voor stap ontwikkeld:

- met 2 reviews van de literatuur (1 op construct, 1 voor vraag ontwikkeling),
- 24 experts uit de hele wereld die items hebben beoordeeld, mensen die leven met dementie zelf; voor validering van de thema's en uiteindelijk de statistische validatie
- met data van 338 participanten (zowel mensen die leven met dementie als hun mantelzorger)

De vragenlijst is valide en betrouwbaar bevonden en meet twee hoofddomeinen: de fysieke omgeving (huisvesting, buitenruimte en gebouwen, openbaar vervoer en veiligheid) en de sociale omgeving (sociale participatie, inclusie, werk en vrijwilligerswerk, communicatie en informatie, mantelzorgondersteuning en zorg- en welzijnsvoorzieningen).

Het instrument is af en kan gebruikt worden vanaf 2026 als onderdeel van buurten ondersteunen met de ontwikkeling van gerichte initiatieven om de leefomgeving van mensen met dementie en hun naasten te verbeteren.

Wil je meer weten? Neem contact op met: Jeroen Dikken, Associate professor Urban Ageing, j.dikken@hhs.nl

DEMENTIEVRIENDELIJKHEID METEN

De vragenlijst wordt momenteel vormgegeven en zal binnenkort te vinden zijn op onze website.

[Werkplaats Sociaal Domein](#)

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

VERSTERKEN MEDISCH EN SOCIAAL DOMEIN

De ouderenzorg is in transitie.

Steeds meer organisaties werken aan toekomstbestendige zorg waarin niet alleen medische ondersteuning, maar ook welzijn, leefwereld en netwerk centraal staan. Dat vraagt om nauwere samenwerking tussen het medisch en sociaal domein. De Werkplaats Sociaal Domein (WSD) Den Haag & Leiden en WoonZorgcentra Haaglanden (WZH) verkenden samen hoe deze beweging in en rondom het verpleeghuis vorm krijgt. Dit deden we via het starten van een lerend netwerken, samenwerking met partijen uit het sociaal domein. Ook organiseerden we een kenniscafé met andere ouderenzorgorganisaties, welzijnsorganisaties, onderwijs en gemeenten en maakten we een podcastserie met ouderen en professionals.

Voor WZH betekent de transitie naar toekomstbestendige zorg dat welzijn een belangrijkere plek krijg. Dit is ook zichtbaar bij andere ouderenzorgorganisaties. In het project werd duidelijk dat 'welzijn' veel definities kent: bejegening, activiteiten, verbinding met de wijk en kleine handelingen die het leven prettiger maken. Deze brede invulling laat het belang van welzijn zien, maar maakt het vormgeven ervan niet eenduidig.

Zo is welzijn moeilijk meetbaar, waardoor in tijden van werkdruk meer meetbare indicatoren meer aandacht krijgen. We verkenden wat social work hierin kan betekenen. Social workers brengen sociaal-agogisch handelen in: aandacht voor de leefwereld, het dagelijks functioneren in de relatie tot de sociale omgeving. Daarmee vullen zij het zorgperspectief aan en helpen zij teams anders kijken naar wat bewoners nodig hebben. Tegelijkertijd heeft social work in de ouderenzorg ook ontwikkelopgaven, zoals het positioneren van de eigen rol.

Het project laat zien dat door social work actief te betrekken bij de overgang naar meer welzijnsgericht werken, spanningsvelden die daarmee gepaard gaan beter hanteerbaar worden en de social worker zich sterker kan positioneren binnen de ouderenzorg.

Wil je meer weten? Neem contact op met: Marieke Wissink, onderzoeker
m.j.wissink@hhs.nl

“Voor iedereen die in de zorg werkt moet het stukje welzijn intrinsiek gewoon in je zitten.”

Binnenkort is de podcast serie
'Over welzijn, de wijk en social work: Verpleeghuiszorg in transitie'
te luisteren op Spotify en YouTube.

Lees het rapport binnenkort
op onze site: [Werkplaats Sociaal Domein](#)

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

REGIONAAL SYMPOSIUM 'SAMENWERKEN IN BEWEGING'

'Professionals zijn gewend om te handelen, maar tijd nemen voor tussentijds reflecteren is noodzakelijk.'

Dat zei directeur Transmuralis Veronique Bekendam op 28 oktober op het symposium 'Samenwerken in beweging' in Leiden.

Op 28 oktober vond de regionale symposium van de Werkplaats Sociaal Domein Den Haag & Leiden plaats dat bijna honderd deelnemers trok.

Tijdens diverse workshops werden actuele thema's rondom *ondersteuning van ouderen* en het *medisch-sociaal domein* belicht. Deelnemers gingen aan de slag met interactieve werkvormen, onderzoeken, klantreizen en gesprekken over sociale participatie, netwerken en mobiliteit in de wijk.

Daarnaast boden drie gastsprekers waardevolle inzichten in dementiezorg, regionale samenwerking en recente gezondheidsmonitors. Het enthousiasme en de betrokkenheid waren duidelijk voelbaar.

Lees [hier](#) het volledige verslag.

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

Hogeschool
Leiden

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

Inspirerend WSD symposium
"Samenwerken in beweging"
met meer dan 90 deelnemers,
interessante sprekers en veel
gezelligheid!

Werkplaats Sociaal Domein
Den Haag en Leiden

REGIONAAL SYMPOSIUM 'SAMENWERKEN IN BEWEGING'

Samen leren en impact meten: Positieve Gezondheid in beweging

Ellen van Steekelenburg (GGD Hollands Midden) en Christiane de Lange (Hogeschool Leiden) hebben tijdens het regionale symposium een workshop gegeven. Centraal stond de vraag: *Hoe ontwikkelt Positieve Gezondheid zich binnen onze organisaties – en wat heeft daaraan bijgedragen sinds 2021?*

Deelnemers gingen aan de slag met de **Ripple Effect Mapping (REM) methode** – een participatieve, kwalitatieve methodiek die zichtbaar maakt welke impact samenwerking heeft op de ontwikkeling van maatschappelijke initiatieven.

Met behulp van de eerste twee stappen van REM, interviews en reflectie, verkenden deelnemers hun eigen tijdlijn van Positieve Gezondheid: welke momenten van betekenis waren er en welke beweging is op gang gekomen binnen hun organisatie?

Door zelf een tijdlijn te maken kon ik reflecteren op de ontwikkeling van Positieve Gezondheid in mijn organisatie sinds 2021 en wat daaraan heeft bijgedragen. Leuk ook elkaar daarop te kunnen bevragen!

De beweging in de regio

De workshop sluit aan bij de ambitie van de Alliantie Positieve Gezondheid Zuid-Holland Noord (ZHN): samen werken aan een regio waarin inwoners, beroepskrachten, beleidsmakers en bestuurders dezelfde taal spreken en elkaar versterken in 2030. Inmiddels doen **35 partners** mee uit zorg, welzijn, wonen, kennisinstellingen, ouderenberaad en gemeenten.

Samen leren, samen verder

De workshop bood ruimte om ervaringen te delen, successen te vieren en samen te reflecteren op wat werkt. Zo bouwen we verder aan de beweging van Positieve Gezondheid – stap voor stap, in verbinding met elkaar.

Wil je meer weten over de **Alliantie Positieve Gezondheid ZHN** of over de **REM-methodiek**? Neem contact op met:

- Christiane de Lange, onderzoeker Hogeschool Leiden: lange.de.c@hsleiden.nl
- Ellen van Steekelenburg, programmamanager GGD Hollands Midden: evansteekelenburg@ggdhm.nl

SYMPOSIUM 'KOM OVER DE BRUG' VAN DE WERKPLAATSEN SOCIAAL DOMEIN

'Sociale cohesie is de bodem onder alles'

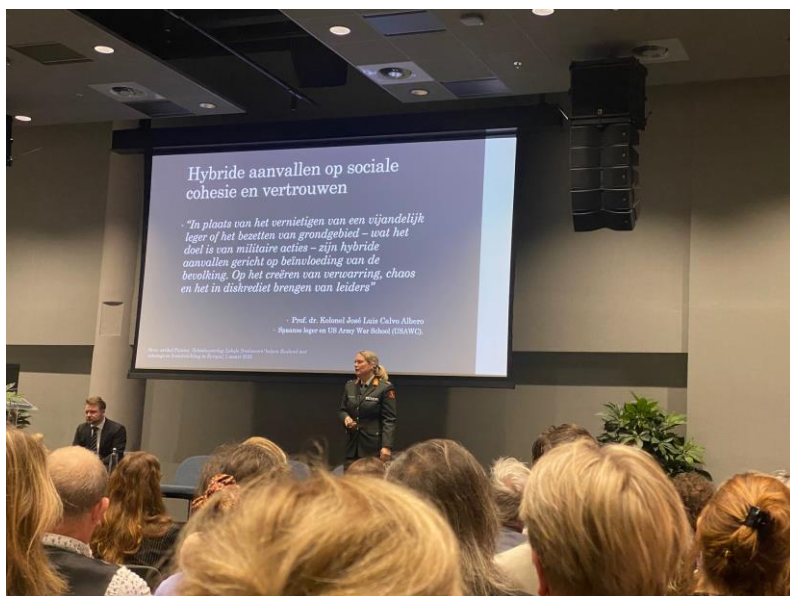
'De Werkplaatsen Sociaal Domein zitten op het goede spoor omdat ze alle dagen op verschillende niveaus bezig met verbindingen te leggen tussen mensen, met ze uit hun isolement te halen en houden. Kortom, met mensen een sociaal leven te geven.'

Dat zei VWS-minister **Jan Anthonie Bruijn** op 13 november op het symposium 'Kom over de brug' in Den Haag.

Het gebeurt niet vaak dat kenners van en werkers in het Sociaal Domein worden toegesproken door iemand in militair uniform. Tijdens het jaarlijkse symposium van de Werkplaatsen Sociaal Domein werden bruggen overgestoken tussen domeinen. Deze dag stond in het teken van bruggen slaan tussen verschillende domeinen en tussen beleidsmakers, onderzoekers, ontwikkelaars, professionals en actieve inwoners.

Keynote sprekers waren hoogleraar Mark Levels en majoor Jeanette de Weert. Als duo legden ze uit hoe we in Nederland weerbaar kunnen worden tegen de verschillende dreigingen die op ons afkomen. Lees [hier](#) het verslag van een boeiende dag vol van voorbeelden hoe we elkaar kunnen vinden.

AGENDA

- 5 jaar Alliantie Positieve Gezondheid, 12 februari, locatie Zorg & Zekerheid Leiden
- Leeratelier Positieve Gezondheid, 4 juni 2026, locatie Hogeschool Leiden

LEESTIPS

- Digitaal magazine Waarde(n)volle verhalen uit de ouderenprojecten. Artikel Haags Ontmoeten en het onderwijs. Klik [hier](#) voor de publicatie
- Digitaal magazine Samenwerken aan impact. Artikel over Impact vaststellen en bevorderen. Hoe dan? Met voorbeeld vraagverlegenheidsspel. Klik [hier](#) voor de publicatie

NIEUWSBRIEF

Aan- of afmelden voor de nieuwsbrief kan door een e-mail te sturen naar Marieke Heesbeen:
lectoraat.socialeinnovatie@hsleiden.nl

Volg ons ook op [LinkedIn](#).

